

Puhkpilliteoseid eesti muusika kullafondist

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Rahvusoper Estonia puhkpillikvintett koosseisus Neeme Punder (flööt), Olev Ainomäe (oboe), Vahur Vurm (klarnet), Kristjan Kungla (fagott), Rait Erikson (metsasarv) ja Annaliisa Pillak (metsosopran) 14. novembril Mederi saalis.

Päris julgustükk on alustada pretensioonikat kontserditsükli "Eesti muusika kullafond", olgu siis Eesti Vabariigi juubeliaasta või mitte. Kui see hõlmanuks kaksteist kontserti, iga kuu üks, või koguni 52 kontserti – ikkagi suudetaks pakkuda vaid piisakesest merest. Kuid olgem tänulikud selle hooaja kuue kontserdi eest, pealegi on need kõik planeeritud kordusettekannetega erinevates linnades, Tartus, Jõhvis ja väiksemateski kohtades. Ainult et selle tsükli kammerkontserte ei ole küll piisavalt reklaamitud, millest on kahju.

Kuulates kahetsesin oma südames, et ei teinud koos esinejatega kaasa reisi Kiili ja Jõhvi, kus eelnevatel päevadel sama kava mängiti. Siis oleksid muljed mitte nii emotsionaalselt esmased ja mõni neist neljast teosest oleks ka sügavama mõistmise leidnud. See puudutab just Evald Vainu (1915–1970) Puhkpillikvintetti nr 1 aastast 1969. Minu kõrv täheldas siin kõlalisel ja ka kontseptsioonilt Šostakovitši muusikamaailmade mõjusid. Vahest ehk ülepingutatultki. Puhtaid kõlasid sellelt teoselt oodata oleks asjatu, küll aga on Vainu tugev drama-

turg, mida interpretide esitus ka väga hästi esile tõi. Tähelepanu ei saanud hetkekski hajuda, meeldis see siis või mitte. Kujundite, so muusikaliste mõtete leidlikkus ja kohati lausa kaunid pillide soololõigud tekitasid igatsuse: oleks neid ometi rohkem! Ega tänuväärne ei olnud ka selle teose esitamine avaloona, eks publikki vaja sisseelamiseks pisut aega ja "soojendust". Rohkem abi oleks kuulaja oodanud ka kavalehelt, mis jäi vägagi entsüklopeediliseks. Et Evald Vainu näol oli meil tegemist mitmekülgsest andeka instrumentalisti ja heliloojaga, kelle loominguline käekiri just tõsisel žanris ei jõudnud tema 55 eluaasta jooksul päris välja kujuneda, see tõdemus sai küll selgeks.

Mati Kuulberg (1947–2001) pühendas oma Puhkpillikvinteti (1972) Jaan Tamme nimelise puhkpillikvinteti 30. aastapäevale ja kindlustas ühtlasi ka teose korduva ettekandmise paljudes riikides. Kolmeosaline helitöö on järginud klassikalist kiire-aeglane-kiire ülesehitust. Kiired osad kannavad aktiivse edasipürgimise meeleolusid, seal on leidlikke tämbriahendusi ja kergelt rahvamuusikalise kui ka polüfoonilise arenduse sugemeid. Kaunilt kõlav aeglane osa pakkus eriti flöödile lähedalt musitseerimisvõimalusi ja -rõõmu, ja sama kaunid ning väga originaalselt leidlikud olid kõikvõimalikud duode polüfoonilised arendused. Kuulbergi kvinteti teine osa oli üks kontserdi emotsionaalseid kõrghetki. Kogu teoses mängiski "esimest viulit" flööt. See

on ka mõistetav – oli ju flööt Mati Kuulbergi oma pill, mida ta tundis ja armastas.

Veljo Tormise rahvalaulu- ja luulealine kolmest laulust koosnev tsükkel "Kurvameelsed laulud" (1979) metsosopranile ja kvintetile oli nii publiku kui ka helilooja arvates hästi õnnestunud. Annaliisa Pillak on tõeliselt kauni häälega. Tema esitus oli lihtne, ta tajus teose sisulis-muusikalist pinget ning koosmäng ansambliga, milles vokaal oli kui üks instrumentitamber, oli väga hea. Mederi saal jääb aga väikeseks isegi sellise koosluse täis-*fortissimo* jaoks ja mõnel hetkel hakkas kvintett solisti varjutama. Üldmulje oli aga väga hea.

Kontserdi lõpetas Lepo Sumera (1950–2000) "Mäng" (1976), mis on samuti Jaan Tamme nimelisele puhkpillikvintetile kirjutatud. See teos tõi Sumera vaimu ja vaimuse selleks hetkeks meie keskele. "Mäng" on nagu humoorikas teatritükk, kus astuvad üles persoonid – pillid. Nende "monoloogid, dialoogid ja misantseenid" on tulvil leidlikkust igas muusika aspektis. Ma ei kujuta ette, kuidas "lavastaksid" seda "Mängu" väiksema kogemusega pillimehed! Sel õhtul oli Mederi saalis aga Meistrite ansambel ja tulemus ülimalt nauditav.

On lohutav mõelda, et kaks aastakümnet (1959–1979) tegutsenud Jaan Tamme nimelise puhkpillikvinteti traditsioon on elus ja Rahvusoper Estonia puhkpillikvinteti suurepärase kätes.